

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

24 octombrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție
Completul de judecată în componența:

Președinte – Țurcan Anatolie,
Judecători – Daguța Sergiu, Talpă Boris, Eremciuc Ghenadie, Miron Aliona,

a judecat recursurile declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Sâli Radu și de către părțile vătămate Șchiopu Nicolae și Istrati Tatiana, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 iunie 2022, în cauza penală privind-o pe

Gîștemulte Ala xxxx

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 10.09.2018 – 02.05.2019;
Instanța de apel: 30.05.2019 – 28.10.2019;
Instanța de recurs: 26.05.2020 – 28.07.2020;
Instanța de apel: 30.10.2020 – 02.06.2022;
Instanța de recurs: 29.09.2022 – 24.10.2023.

a c o n s t a t a t:

1. Prin sentința Judecătoriei Căușeni, sediul Ștefan-Vodă din 02 mai 2019, Gîștemulte Ala a fost achitată de sub învinuirea înaintată în baza art.190 alin.(5) Cod penal, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a reținut că, potrivit rechizitoriului Gîștemulte Ala a fost învinuită de faptul, că în luna septembrie 2005, data precisă nefiind stabilită de către organul de urmărire penală, aflându-se la domiciliul lui Șchiopu Nicolae, situat în s. Ermoclia r-nul Ștefan-Vodă, fiind prieteni de familie cu frații Șchiopu Nicolae și Istrati Tatiana, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin inducerea în eroare și prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, abuzând de încrederea lor, sub pretextul împrumutului mijloacelor bănești pentru procurarea strugurilor de viță de vie a obținut de la Șchiopu Boris 6 000 dolari SUA, echivalent a 74 540 lei, conform cursului BNM la 30.09.2005 și, ulterior, peste câteva zile, de la Istrati Tatiana 5 800 dolari SUA, echivalent a 73 022 lei, conform cursului BNM la 30.09.2005, însușind, astfel, mijloace bănești în sumă totală de 147 572 lei, ceea ce la momentul comiterii

infracțiunii constituia 106.5 de salarii medii lunare pe economie prognozate pentru anul 2005, stabilite prin hotărârea de Guvern nr.1083 din 01.10.2004 și conform art.126 alin.(1¹) Cod penal se consideră proporții deosebit de mari.

3. Procurorul, a contestat sentința cu apel, solicitând casarea acesteia, rejudicarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Gîștemulte Ala să fie recunoscută vinovată de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal, cu stabilirea unei pedepse sub formă de închisoare pe un termen de 11 ani, cu executare în penitenciar de tip închis pentru femei, cu încasarea de la inculpată în beneficiul părților vătămate Istrati Tatiana 5 800 dolari, cu titlu de daună materială în și 50 000 lei, cu titlu de daună morală, părții vătămate Șchiopu Nicolae 6 000 dolari, cu titlu de daună materială în și 50 000 lei, cu titlu de daună morală, cu încasare de la inculpată a cheltuielilor de judecată în sumă de 3 389,4 lei.

În motivarea apelului a invocat că, vina inculpatei se dovedește pe deplin prin probele administrate de acuzare.

Acuzarea a evidențiat că nu este clară poziția instanței, care deși nu a admis acest probatoriu, a făcut referire la el în partea descriptivă.

3.1. Au declarat apel și părțile vătămate, Nicolae Șchiopu și Tatiana Istrati, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpata să fie condamnată în baza art.190 alin.(5) Cod penal, cu admiterea acțiunii civile înaintate în volum deplin.

În motivarea apelului au invocat că, instanța de judecată nu a cercetat nemijlocit și sub toate aspectele probele prezentate de partea acuzării și administrate la cererea ei.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 octombrie 2019, apelurile au fost admise, casată total sentința și pronunțată o nouă hotărâre, prin care, Gîștemulte Ala a fost condamnată în baza art.190 alin.(5) Cod penal la 8 ani 6 luni închisoare, cu privarea de dreptul de a exercita activitate de întreprinzător și a ocupa funcții de gestionare a mijloacelor financiare pe termen de 4 ani, în penitenciar de tip închis pentru femei.

De la Gîștemulte Ala s-a încasat în beneficiul părților vătămate Șchiopu Nicolae 6 000 dolari SUA și Istrati Tatiana 5 800 dolari, cu titlu de prejudiciu material, convertiți în valută națională la data executării plății.

Cerința acuzatorului de stat privind încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 3 389 lei 40 bani, a fost respinsă ca nefondată.

4.1. În motivarea soluției emise, instanța de apel a menționat că, inculpata Gîștemulte Ala, în luna septembrie 2005, data precisă nefiind stabilită de către organul de urmărire penală, aflându-se la domiciliul lui Șchiopu Nicolae, situat în satul Ermoclia r-nul Ștefan-Vodă, fiind prieteni de familie cu frații Șchiopu Nicolae și Istrati Tatiana, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, *prin inducerea în eroare și prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase*, abuzând de încrederea lor, sub pretextul împrumutului mijloacelor bănești pentru procurarea strugurilor de viță de vie, a obținut de la Șchiopu Nicolae 6 000 dolari, echivalent a 74 540 lei, conform cursului BNM la 30.09.2005 și, ulterior, peste câteva zile, de la Istrati Tatiana 5 800 dolari, echivalent a 73 022 lei, conform cursului BNM la 30.09.2005, însușind, astfel, mijloace bănești în sumă totală de 147 572 lei, *ceea ce*

la momentul comiterii infracțiunii constituia 106.5 de salarii medii lunare pe economie prognozate pentru anul 2005, stabilite prin hotărârea de Guvern nr.1083 din 01.10.2004 și conform art.126 alin.(1¹) Cod penal - se consideră proporții deosebit de mari.

Instanța de apel a statuat că, cumul probelor administrate în ședința de judecată, stabilește ca acțiunile inculpatei Gîștemulte Ala cuprind elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal - escrocheria, adică *dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin abuz de încredere, săvârșită în proporții deosebit de mari.*

Calificarea a acțiunilor inculpatei în baza art.190 alin.(5) Cod penal, după indicii calificativi escrocherie, adică *dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin abuz de încredere, săvârșită în proporții deosebit de mari*, rezultă din faptul că inculpata a fost pusă sub învinuire în baza art.190 alin.(5) Cod penal în redacția Legii nr. 985- XV din 18.04.2002, acțiunile acesteia nefiind decriminalizate prin Legea nr.179 din 26.07.2018, în vigoare din 17.08.2018.

Acțiunile persoanei care au săvârșit fapte de escrocherie până la intrarea în vigoare a Legii nr.179 din 26.07.2018, urmează a fi calificate potrivit prevederilor legii în vigoare la momentul comiterii faptei.

Totodată, urmează a se avea în vedere și prevederile art.10 alin.(1) Cod penal, potrivit cărora, legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi.

5. Avocatul Eni Oleg în numele inculpatei, a declarat recurs ordinar, solicitând casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe, deoarece apelul a fost greșit admis.

În dezvoltarea argumentelor recursului, a susținut că instanța de apel urma să aprecieze totalitatea de probe prezentate de către părți, ținând cont și de prevederile art.101 Cod de procedură penală.

Instanța de apel a ignorat faptul că, prin rechizitoriu Gîștemulte Ala a fost pusă sub învinuirea că: „în septembrie 2005, data precisă nefiind stabilită de către organul de urmărire penală, aflându-se la domiciliul lui Șchiopu Nicolae, situat în s. Ermoclia r-nul Ștefan-Vodă, fiind prieteni de familie cu frații Șchiopu Nicolae și Istrati Tatiana, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, abuzând de încrederea lor, sub pretextul împrumutului mijloacelor bănești pentru procurarea strugurilor de viță de vie a obținut de la Șchiopu Nicolae, 6 000 dolari, și, ulterior, peste câteva zile, de la Istrati Tatiana, 5 800 dolari, însușind, astfel, mijloace bănești în sumă totală de 147 572 lei, ceea ce la momentul comiterii infracțiunii constituia 106.5 salarii medii lunare pe economie prognozate pentru anul 2005 și conform art.126 alin.(1¹) se consideră proporții deosebit de mari”.

Acțiunile inculpatei au fost încadrate juridic după indicii calificativi prevăzuți la art.190 alin.(5) Cod penal - escrocheria, adică *dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin abuz de încredere săvârșită în proporții deosebit de mari.*

La 16.01.2019, acuzatorul de stat a modificat învinuirea în sensul că, acțiunile Alei Gîștemulte au fost încadrate juridic după indicii calificativi prevăzuți la art.190

alin.(5) Cod penal, ca escrocherie, adică dobândire ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a mai multor persoane, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, săvârșită în proporții deosebit de mari.

În atare circumstanțe, învinuirea incriminată inculpatei are un caracter formal și abstract, deoarece prin actul de învinuire se pretinde că ...urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, abuzând de încrederea lor, sub pretextul împrumutului mijloacelor bănești pentru procurarea strugurilor de viță de vie a obținut de la Șchiopu Nicolae 6 000 dolari, și, ulterior, peste câteva zile, de la Istrati Tatiana, 5 800 dolari, însușind, astfel, mijloace bănești în sumă totală de 147 572 lei.

Modificând prin ordonanță învinuirea, acuzarea solicită ca acțiunile Alei Giștemulte să fie încadrate juridic după indicii calificativi prevăzuți la art.190 alin.(5) Cod penal, ca escrocherie, *adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase* săvârșită în proporții deosebit de mari.

În redacția LP179 din 26.07.18, MO309-320/17.08.18 art.498, în vigoare din 17.08.18, art.190 alin.(5) Cod penal are următoarea redacție: „Escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile”.

Potrivit art.113 alin.(1) Cod penal, se consideră calificare a infracțiunii determinarea constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componenței infracțiunii prevăzute de norma penală. La caz, învinuirea adusă inculpatei contravine în mod evident dreptului la un proces echitabil, drept garantat de art.6§1 al CtEDO (*cauza Suominen c. Finlandei, §34- 38, hotărârea din 01.07.2003, cauza Popov c. Moldovei § 49-54, hotărârea din 06.12.200, cauza Melnic c. Moldovei § 39- 44, hotărârea 14.11.2006*).

Cu alte cuvinte, claritatea învinuirii, ca act procedural, trebuie să corespundă imperativelor art.281 alin.(2) Cod procedură penală, să fie o expunere logică și juridică a anumitor fapte, care se corelează după sens faptic și juridic, precis și univoc. Ori, la cazul din speță care a fost: - prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase; - sau ca mincinoasa a unei fapte adevărate; - în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil; - ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile.

În speță, se impunea ca procurorul să concretizeze clar și expres acțiunea care incriminează latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie în redacția LP179 din 26.07.18, MO309-320/17.08.18 art.498, în vigoare din 17.08.2018.

Această omisiune a organului de urmărire penală a fost aprofundată de către instanța de apel, care a condamnat-o pe Giștemulte Ala în baza art.190 alin.(5) Cod penal, după indicii calificativi, escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei

persoane prin abuz de încredere, săvârșită în proporții deosebit de mari, în redacția Legii nr.985-XV din 18.04.2002, acțiunile acesteia nefiind decriminalizate prin Legea nr.179 din 26.07.2018, în vigoare din 17.08.2018.

Mai mult, în cadrul ședințelor de judecată nu și-au găsit confirmare, atât semnele calificative ale infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal, incriminat inculpatei Gîștemulte Ala, care sunt obligatorii pentru a califica acțiunile acesteia în baza articolului respectiv, cât și însăși faptul, că inculpata a comis în genere faptele incriminate.

Înscrisurile care se solicită a fi apreciate ca probe pentru a fi puse la baza acuzării, au fost acumulate cu încălcarea prevederilor legislației procedural penale și conform prevederilor art.251 Cod de procedură penală sunt lovite de nulitate.

Astfel, concluziile despre vinovăția persoanei de săvârșirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri. Vinovăția trebuie să se întemeieze pe probe admisibile, concludente și pertinente, iar toate dubiile în probarea învinuirii, care nu pot fi înlăturate, se interpretează în favoarea inculpatului.

În atare circumstanțe instanța de fond corect a pronunțat o sentința de achitare, pe motiv că fapta nu a fost săvârșită de inculpată, or, din ansamblul de probe prezentate de procuror, nu s-a confirmat vinovăția acesteia.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 28 iulie 2020, a fost admis recursul ordinar declarat, casată total decizia instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 iunie 2022, au fost respinse apelurile ca nefondate, cu menținerea sentinței fără modificări.

7.1. În motivarea soluției pronunțate, instanța de apel a indicat că, prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a conchis privind achitarea Alei Gîștemulte de comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

Astfel, instanța de apel a reținut că acuzatorul de stat a învinuit-o pe Ala Gîștemulte, precum că aceasta, în luna septembrie 2005, data precisă nefiind stabilită de către organul de urmărire penală, aflându-se la domiciliul lui Șchiopu Nicolae, situat în s. Ermoclia, r-nul Ștefan-Vodă, fiind prieteni de familie cu frații Șchiopu Nicolae și Istrati Tatiana, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin inducerea în eroare și prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, abuzând de încrederea lor, sub pretextul împrumutului mijloacelor bănești pentru procurarea strugurilor de viță de vie a obținut de la Șchiopu Boris suma de 6 000 dolari SUA, echivalent a 74 540 lei, conform cursului BNM la data de 30.09.2005 și, ulterior, peste câteva zile, de la Istrati Tatiana 5 800 dolari SUA, echivalent a 73 022 lei, conform cursului BNM la data de 30.09.2005, însușind, astfel, mijloace bănești în sumă totală de 147 572 lei, ceea ce la momentul comiterii infracțiunii constituia 106.5 de salarii medii lunare pe economie prognozate pentru anul 2005, stabilite prin hotărârea de Guvern nr.1083 din 01.10.2004 și conform art.126 alin.(1¹) Cod penal se consideră proporții deosebit de mari.

În acest context, instanța de apel a precizat că la baza învinuirii, partea acuzării a reținut următoarele probe, și anume: declarațiile părților vătămate Șchiopu Nicolae și Istrati Tatiana; declarațiile martorilor Șchiopu Grigore, Șchiopu Elena; respectiv,

în ședința de judecată a instanței de apel au fost cercetate și probele conținute în materialele cauzei penale, astfel concluzionând că prin probe administrate de organul de urmărire penală nu a fost demonstrată vinovăția inculpatei, de comiterea infracțiunii imputate acestuia, or, la caz, se constată cu certitudine lipsa a careva probe ce ar confirma că inculpata a urmărit scopul dobândirii ilicite, prin abuz de încredere și ducere în eroare, a mijloacelor bănești de la părțile vătămate.

Instanța de apel a relatat că, după cum s-a constatat în speță, pentru existența infracțiunii de escrocherie este necesar ca părțile vătămate să fi fost induse în eroare și să fi ajuns la o reprezentare greșită a unei situații sau împrejurări, iar la caz, nu se constată nici scopul de cupiditate, care s-ar fi manifestat prin situația materială a inculpatei Gîștemulte Ala ca fiind un grea, în contextul în care conform materialelor cauzei, dar și însuși relațiile făcute de către inculpată, părțile vătămate și martori, inculpata Ala Gîștemulte avea în gestiune mai multe bunuri imobile și mobile, dar și surse financiare la momentul când a fost comisă presupusa infracțiune.

Instanța de apel a menționat că, probele prezentate de acuzator și examinate în cadrul ședinței de judecată nu pot convinge instanța că, fapta escrocheriei din partea inculpatei Gîștemulte Ala a avut loc, ultima împrumutând suma de bani de la Șchiopu Nicolae și Istrati Tatiana. Or, declarațiile părților vătămate Șchiopu Nicolae și Istrati Tatiana, cât și martorilor Șchiopu Liliana și Șchiopu Grigore, instanța de apel le-a apreciat critic, aceștia fiind în relații ostile cu inculpata, astfel, fiind interesați în acuzarea ultimei de comiterea unei infracțiuni de escrocherie, pentru a-și putea recupera banii presupuși împrumutați.

Alte probe obiective, care ar convinge instanța de judecată în dobândirea prin escrocherie a sumei de bani de la Șchiopu Nicolae și Istrati Tatiana de către Gîștemulte Ala în ședința de judecată nu au fost prezentate.

Prin urmare, înregistrarea audio și video a conversației dintre părțile vătămate și inculpată nu au adus nici o claritate dacă a avut totuși loc un împrumut de bani de la Șchiopu Nicolae și Istrati Tatiana.

În acest sens, instanța de apel a notat că pe tot parcursul discuției nu a fost pronunțat cuvântul "datorie" sau "împrumut". Discuția a început cu faptul că Șchiopu Nicolae și Istrati Tatiana au nevoie de bani pentru a-i face operație fratelui Șchiopu Grigore, iar Gîștemulte Ala declară că nu are bani și le propune să găsească cumpărător la careva vase (cisterne) și după ce le vor vinde, să le dea bani pentru operație. Din discuția înscrisă nu este clar stabilit, dacă între părți a avut loc un împrumut anterior, sau dacă părțile vătămate solicită inculpatei să le acorde un împrumut bănesc.

De asemenea, instanța de apel a menționat anexarea de către procuror ca probă a înregistrărilor convorbirilor între părțile vătămate și inculpată a fost efectuată cu încălcarea legii. Or, din materialele cauzei rezultă că, atât procurorul, cât și părțile vătămate nu au putut prezenta în ședința de judecată aparatul cu care a fost efectuată înregistrarea, precum și proveniența acestui aparat. În ședința de judecată partea vătămată Șchiopu Nicolae a declarat că acest aparat la procurat de la piață, nu cunoaște cum se numește acest utilaj cu care a fost efectuată înregistrarea audio și video, când a fost efectuată această înregistrare și nici nu poate să-l prezinte în ședință pentru a fi examinat, deoarece este de negăsit.

Subsidiar, instanța de apel acordând eficiență prevederilor art.93 alin.(3) Cod de procedură penală, a reținut că elementele de fapt pot fi folosite în procesul penal ca probe dacă ele au fost dobândite de organele de control de stat, organul de urmărire penală, de organul de constatare sau de altă parte în proces, cu respectarea prevederilor prezentului cod. Potrivit art.94 alin.(1) pct. 4) și 9) Cod de procedură penală, în procesul penal nu pot fi admise ca probe și, prin urmare, se exclud din dosar, nu pot fi prezentate în instanța de judecată și nu pot fi puse la baza sentinței sau a altor hotărâri judecătorești datele care au fost obținute: de o persoană care nu are dreptul să efectueze acțiuni procesuale în cauza penală, cu excepția organelor de control și altor părți în proces prevăzute la art.93 alin.(3) și fără a fi cercetate, în modul stabilit, în ședința de judecată.

Totodată, instanța de apel a evidențiat că probele administrate de organul de urmărire penală nu a fost demonstrată vinovăția inculpatei, de comiterea infracțiunii imputate acesteia, or, instanța a constatat cu certitudine lipsa a careva probe ce ar confirmă că inculpata a urmărit scopul dobândirii ilicite, a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului.

Așadar, instanța de apel a precizat că în speță, nu a identificat faptul primirii de către Ala Giștemulte sub pretextul împrumutului mijloacelor bănești pentru procurarea strugurilor de viță de vie a obținut de la Șchiopu Boris 6 000 dolari SUA, echivalent a 74 540 lei, conform cursului BNM la 30.09.2005 și respectiv de la Istrati Tatiana 5 800 dolari SUA, echivalent a 73 022 lei, conform cursului BNM la 30.09.2005, însușind, astfel, mijloace bănești în sumă totală de 147 572 lei.

În acest sens, instanța de apel a constatat că, instanța de fond întemeiat a stabilit că acuzatorul de stat nu a prezentat probe concludente, care cu certitudine ar dovedi dobândirea prin escrocherie a mijloacelor bănești de către Giștemulte Ala, ori conform art.8 alin.(3) Cod de procedură penală, concluziile despre vinovăția persoanei de săvârșirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri. Toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate, în condițiile prezentului cod, se interpretează în favoarea bănuitului, învinuitului, inculpatului.

8. Procurorul declară recurs împotriva deciziei instanței de apel, în temeiul art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, invocând argumente similare cu cele indicate în apel (pct. 3. din prezenta decizie), invocând suplimentar că instanța de apel nu a răspuns motivat la fiecare argument invocat în cererea de apel, or, acuzarea, a criticat în cererea de apel modalitatea în care prima instanță a apreciat probele administrate, însă instanța de apel nu s-a expus asupra acestor aspecte.

În continuare, recurentul indică că instanța de apel nu a cercetat și apreciat probele concludente și utile, prezentate de partea acuzării, la justa lor valoare, astfel ca toate elementele de fapt să aibă o relevanță juridică, or, soluția instanței de apel nu este clară, în contextul în care criticile instanței referitor la probele administrate în sprijinul învinuirii incriminate inculpatei, sunt expuse deficitar și selectiv preluate din soluția adoptată de către prima instanță.

Susține că, dispunând achitarea inculpatei, instanțele de fond s-au bazat doar pe declarațiile acesteia, fără a fi luate în considerație toate probele acuzării, pe care

instanța de apel le-a apreciat eronat, fără o motivare plauzibilă sau bazată pe probe care ar combate învinuirea incriminată inculpatei, astfel fiind încălcate prevederile art.101 alin.(1) Cod de procedură penală.

Subliniază că, în scopul argumentării sentinței de achitare, instanțele de fond în mod nejustificat au redus valoarea probantă a probelor cercetate în ședință: declarațiile părților vătămate Șchiopu Nicolae și Istrate Tatiana, declarațiile martorilor, înregistrările audio ale acțiunilor de urmărire penală, inclusiv a altor probe materiale.

Relevă acuzarea că, declarațiile părților vătămate Șchiopu Nicolae și Istrate Tatiana sunt în coroborare cu declarațiile martorului Șchiopu Liliana, care a confirmat că fiind în relații bune și având deplină încredere în inculpată, soțul ei Șchiopu Nicolae i-a acordat în prezența ei un împrumut în sumă de 6 000 dolari SUA, iar după câteva zile inculpata a mai solicitat să-i mai împrumute o sumă de bani, atunci Istrate Tatiana i-a comunicat că are careva economii și i-a acordat un împrumut în sumă de 5 800 dolari SUA. La fel declarațiile părților vătămate Șchiopu Nicolae și Istrate Tatiana coroborează cu declarațiile martorului Șchiopu Grigore, care a declarat că în prezența lui, a Tatianeii Istrate, Nicolae Șchiopu și a Lilianeii Șchiopu au fost transmise inculpatei inițial suma de 6 000 dolari SUA, iar peste câteva zile sumă de 5 800 dolari SUA.

Potrivit părții acuzării, probele acumulate legal în cadrul urmăririi penale și examinate în instanța de judecată, dovedesc integral vinovăția inculpatei în săvârșirea infracțiunii incriminate. În pofida acestor argumente, instanțele de judecată în mod eronat au neglijat valoarea probantă a probelor examinate în cadrul ședinței de judecată prezentate de către acuzare, totodată fiind dusă în eroare de declarațiile inculpatei care nu și-a recunoscut vina și care poartă un caracter de apărare, scopul principal fiind eschivarea de la răspunderea penală.

În concluzie, precizează partea acuzării că, circumstanțele stabilite în urma administrării probelor în cadrul urmăririi penale și cercetării judecătorești, vinovăția inculpatei în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal, este dovedită prin cumulul de probe administrat.

8.1. Părțile vătămate Șchiopu Nicolae și Tatiana Istrati, în temeiul art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, contestă decizia instanței de apel cu recurs, solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, invocând argumente similare cu cele indicate în apel (pct.3.1. din decizie), invocând suplimentar că, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Mai mult, omisiunea de a se expune motivat asupra argumentului invocat în cererea de apel cu privire la modalitatea de apreciere a probelor, echivalează cu nerezolvarea fondului apelului.

În continuare, recurenții au indicat că probele acumulate legal în cadrul urmăririi penale și examinate în instanța de judecată dovedesc integral vinovăția inculpatei în săvârșirea infracțiunii incriminate, iar instanța de apel urma să aprecieze critic declarațiile inculpatei, or acestea nu coroborează cu probe din dosar prezentate de acuzare în sprijinul învinuirii.

9. Avocatul Cucu Dumitru în numele inculpatei Gîștemulte Ala, a prezentat

referință pe marginea recursurilor declarate, pledând pentru inadmisibilitatea acestora și menținerea deciziei instanței de apel.

10. Judecând recursurile declarate în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că acestea urmează a fi admise, din considerentele ce succed.

Conform prevederilor Legii nr.246 din 31.07.2023 în vigoare din 01 septembrie 2023, pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție), art. XI alin.(3), recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Totodată, din textul legii menționate, rezultă că procedura de judecare a recursurilor depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data în vigoare a acestei legi, urmează să fie efectuată conform noilor modificări introduse în prevederile Codului de procedură penală, în vigoare din 01 septembrie 2023.

În conformitate cu art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), judecând recursul instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

După cum rezultă din conținutul cererilor de recurs declarate în speță, acestea sunt bazate pe temeiurile prevăzute la art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit cărora, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel atunci când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, completul de judecată reține că, este pertinent în speța dată temeiul pentru recurs invocat de către recurenți și prevăzut de art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, în vigoare până la modificările introduse prin Legea nr.246 din 31.07.2023.

Totodată, instanța de recurs atestă că, recurenții critică decizia instanței de apel, prin care a fost menținută sentința primei instanțe, soluție potrivit căreia inculpata Gîștemulte Ala a fost achitată de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal, din motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii. În esență, recurenții se referă la faptul că, instanța de apel nu și-a motivat decizia adoptată, a apreciat eronat probatoriu administrat și incorect a ajuns la concluzia că acuzatorul de stat nu a prezentat probe concludente, care cu certitudine ar dovedi dobândirea prin escrocherie a mijloacelor bănești de către Gîștemulte Ala, nefiind aduse argumente temeinice în vederea susținerii acestei statuări, drept consecință, la caz, a fost încălcată obligația instanței de motivare a hotărârii judecătorești, care face parte din setul de garanții subsecvente procesului echitabil.

Analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recursuri și temeiurilor de casare nominalizate, completul de judecată constată că criticile aduse de către recurenți și-au găsit confirmare în speța dedusă judecării sub aspectul că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

În acest context instanța de recurs menționează, că conform art.414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de prima instanță. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost săvârșită de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate și administrate la dosar în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal sau administrativ au fost corect aplicate, hotărârea adoptată urmând să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Contrar dezideratelor enunțate, completul de judecată atestă că instanța de apel a criticat probele acumulate de către organul de urmărire penală în susținerea învinuirii, la rândul său instanța de apel, a omis să facă o analiză a fiecărei probe separat, iar apoi să le aprecieze în cumul prin coroborare.

Astfel, completul de judecată constată că, la adoptarea soluției, nu au fost elucidate fapte importante pentru soluționarea justă a cauzei date, nu sa pătruns în esența învinuirii și nici nu sa apreciat corespunzător faptele inculpatei, doar apreciind critic declarațiile părților vătămate.

Completul de judecată, reținând prevederile art.art.100 alin.(4), 101 alin.(1) - (4) Cod de procedură penală, remarcă că, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă. Verificarea constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor, verificarea sursei de proveniență a probelor. Verificarea probelor poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de cod și se efectuează la toate fazele procesului penal.

Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute. Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de Codul de procedură penală, cât și printr-o analiză logică a conținutului probei, a coroborării lor. Într-o hotărâre este necesar nu numai de a enumera probele, dar și de a expune esența acestor și legătura lor cu conținutul altor probe care în ansamblu confirmă sau infirmă o circumstanță pe cauză, de a argumenta de ce unele probe sunt admise, iar altele respinse.

În acest sens, analizând motivele aduse de către partea acuzării cât și de către părțile vătămate atât în cererile de apel, dar și în cererile de recurs, completul de judecată subliniază, că în cazul în care instanța de apel nu a fost de acord cu aprecierea probelor prezentate de către procuror în sensul condamnării inculpatei Giștemulte Ala, atunci aceasta urma să dezvăluie soluția adoptată și să își expună

punctul său de vedere asupra fiecărei probe aduse în sprijinul învinuirii, fapt ce pe caz nu a avut loc, fiind înfăptuită o apreciere formală de ordin general a circumstanțelor cauzei penale, lăsând fără justă apreciere probatoriul administrat.

Astfel, din conținutul deciziei recurate rezultă că, instanța de apel s-a limitat la enumerarea probelor invocate de acuzatorul de stat în cererea de apel, concluzionând într-o manieră superficială că în speță nu a identificat faptul primirii de către Ala Giștemulte sub pretextul împrumutului mijloacelor bănești pentru procurarea strugurilor de viță de vie și a obținut de la Șchiopu Boris 6 000 dolari SUA, echivalent a 74 540 lei, conform cursului BNM la 30.09.2005 și respectiv de la Istrati Tatiana 5 800 dolari SUA, echivalent a 73 022 lei, conform cursului BNM la 30.09.2005, însușind, astfel, mijloace bănești în sumă totală de 147 572 lei, nefiind aduse argumente temeinice în vederea susținerii acestei statuări, însă potrivit rigorilor impuse de prevederile art.art.414, 417 Cod de procedură penală, în partea descriptivă a deciziei instanța de apel urma să desfășoare analiza probelor pe care s-a bazat la adoptarea deciziei, cu indicarea motivelor care au stat la baza pronunțării unei asemenea soluții și din care considerente ele urmează a fi reapreciate, admise ori respinse ca probe.

În sensul celor enunțate, instanța de recurs evidențiază că, la baza deciziei de achitare au stat doar declarațiile inculpatei, din care rezultă că instanța de apel a extras doar unele pasaje, care i-au permis să facă o concluzie generală cu referire la nevinovăția acesteia, prin ce a ignorat declarațiile părților vătămate Șchiopu Nicolae și Istrate Tatiana, care sunt în coroborare cu declarațiile martorului Șchiopu Liliana, care a confirmat că fiind în relații bune și având deplină încredere în inculpată, soțul ei Șchiopu Nicolae i-a acordat în prezența ei un împrumut în sumă de 6 000 dolari SUA, iar după câteva zile inculpata a mai solicitat să-i mai împrumute o sumă de bani. Atunci Istrate Tatiana i-a comunicat că are careva economii și i-a acordat un împrumut în sumă de 5 800 dolari SUA. La fel declarațiile părților vătămate Șchiopu Nicolae și Istrate Tatiana, coroborează cu declarațiile martorului Șchiopu Grigore, care a declarat că în prezența lui, a Tatianeii Istrate, Nicolae Șchiopu și a Lilianeii Șchiopu au fost transmise inculpatei inițial suma de 6 000 dolari SUA, iar peste câteva zile sumă de 5 800 dolari SUA.

În acest sens, completul de judecată conchide că, instanța de apel insuficient de motivat a ajuns la concluzia că, de către acuzare, nu au fost acumulate suficiente probe, care ar confirma prezența unei fapte infracționale.

Subsecvent, completul de judecată notează că, instanța de apel neargumentat a dat o apreciere critică declarațiilor părților vătămate Șchiopu Nicolae și Istrate Tatiana și a martorilor Șchiopu Liliana și Șchiopu Grigore, fără a descrie explicit considerentele care au determinat instanța de apel de a menține o soluție de achitare.

Totodată, completul de judecată reține că, alegațiile instanței de apel precum că acuzarea nu a prezentat suficiente probe pentru a demonstra vinovăția inculpatei de comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal, la fel urmează a fi apreciate critic, or, de către acuzare au fost acumulate un șir de probe pertinente, concludente și utile, care demonstrează contrariul, cum ar fi: declarații părților vătămate Șchiopu Nicolae și Istrate Tatiana și a martorilor Șchiopu Liliana, Șchiopu Grigore, cu toate acestea, atât instanța de fond cât și instanța de apel au pus la

îndoială declarațiile acestora.

În contextul celor descrise rezultă, că instanța de apel nu a pătruns în esența argumentelor invocate în apelul acuzării și părților vătămate, nu le-a supus verificării prin prisma probatoriului administrat la dosar și nu a răspuns în mod corespunzător la toate motivele invocate în cererile de apel, limitându-se în a statua în repetate rânduri despre faptul că acuzatorul de stat nu a prezentat probe concludente, care cu certitudine ar dovedi dobândirea prin escrocherie a mijloacelor bănești de către Giștemulte Ala, or, instanța de apel urma să argumenteze concluziile sale făcând referire la materialele cauzei penale.

Astfel, din conținutul deciziei recurate nu rezultă că instanța de apel ar fi verificat legalitatea și temeinicia sentinței, pe baza probelor examinate de prima instanță, precum și conform materialelor din dosar, evitând totodată să se expună argumentat și asupra motivelor invocate în apel de către procuror cât și a părților vătămate, argumente care, de fapt, țin de soluționarea fondului apelului și neexpunerea asupra acestora reprezintă neexaminarea fondului apelului de către instanța de apel.

În consecință, completul de judecată atestă că, instanța de apel nu a cercetat minuțios probele prezentate de partea acuzării ce urmau a fi cercetate și apreciate la justa lor valoare, astfel că toate elementele de fapt să aibă o relevanță juridică, iar prin această inactivitate instanța de apel a provocat o stare de incertitudine și neclaritate cu privire la soluția adoptată, or probele acuzării au fost doar enumerate și indicate, iar criticile invocate de către instanța de apel se axează în exclusivitate doar pe unele argumente preluate selectiv din soluția adoptată în speța dată.

Completul de judecată reiterează că, instanța de recurs doar verifică dacă procedurile au fost conforme cerințelor art.6 din Convenție și dacă argumentele invocate au fost motivate în sensul acceptării sau respingerii acestora.

În accepțiunea completului de judecată, pentru justa soluționare a acestei cauze, este imperios de a se atrage o atenție sporită la cele consemnate de către recurenți în cererile de recurs, în vederea respectării tuturor garanțiilor unui proces echitabil, în sensul art.6 § 1 din Convenție.

În concluzie, având în vedere motivarea insuficientă a soluției de achitare pronunțată de către instanța de apel, instanța de recurs constată că în speța discutată și-au găsit confirmare temeiurile invocate de recurenți și prevăzute în art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, ceea ce duce la casarea deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată, în cadrul căreia urmează a fi apreciate toate probele în cumul, la justa lor valoare pentru adoptarea unei soluții corecte, deoarece aceste erori nu pot fi corectate de instanța de recurs.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel are obligația să înlăture erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art.414 și 436 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să dea o apreciere obiectivă probelor administrate în cauză, având în vedere prevederile art.art.93, 95, 101 Cod de procedură penală, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apelurile declarate, iar în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre

legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală.

11. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Admite recursurile declarate de către procurorul în Procuratura circumscriptie Chișinău, Sâli Radu și de către părțile vătămate Șchiopu Nicolae și Istrati Tatiana, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 iunie 2022, în cauza penală privind-o pe *Gîștemulte Ala xxxx*, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, într-un alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Președinte

Țurcan Anatolie

Judecători

Daguța Sergiu

Talpă Boris

Eremciuc Ghenadie

Miron Aliona